

3. Féléves Beszámoló

Ugi Dávid (ugdtaat@caesar.elte.hu)

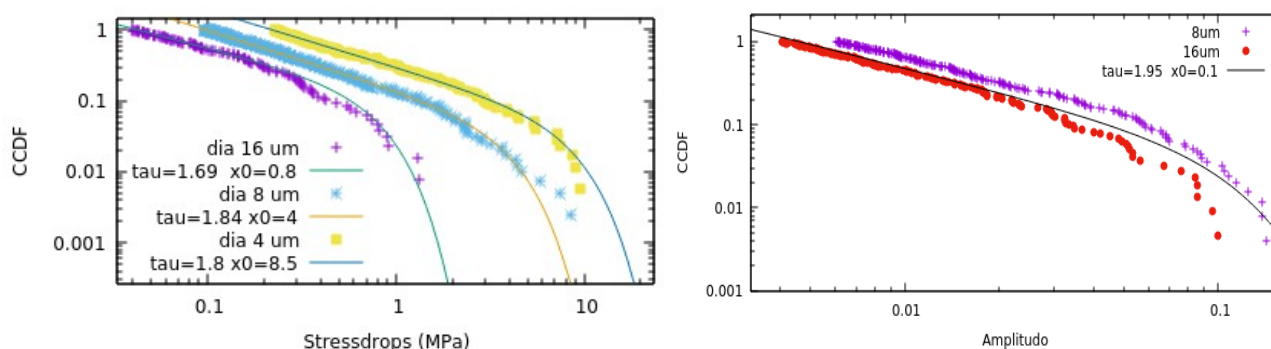
Fizika PhD program

Témavezető: Ispánovity Péter Dusán

A dolgozat címe: Diszlokációlavinák kísérleti vizsgálata

Bevezetés: A harmadik félévben az eddigi munkám folytatása és kiegészítése volt a feladatom. Mivel a diszlokáció lavinák által generált jeleket két különböző eszközzel vizsgáljuk, ezért egy adott lavina által generált, különböző típusú jelek egymásnak való megfeleltetése bonyolult feladat. A feszültséggörbéből származó feszültségesések, valamint az akusztikus emisszió eseményeinek paraméterei kísérleteinkben egyaránt egyszeres diszlokációcsúszásból származnak, így sejtésünk szerint ezek a mennyiségek korrelálnak egymással. Vizsgálataim során ezt a korrelációt többféleképpen próbáltam felfedni. Megnéztem, hogy az akusztikus események statisztikus eloszlásai hasonló módon viselkednek-e mint a feszültségeséseké, valamint adott deformációs eseményhez tartozó különböző jelek egymásnak való közvetlen megfeleltethetőségét is vizsgáltam.

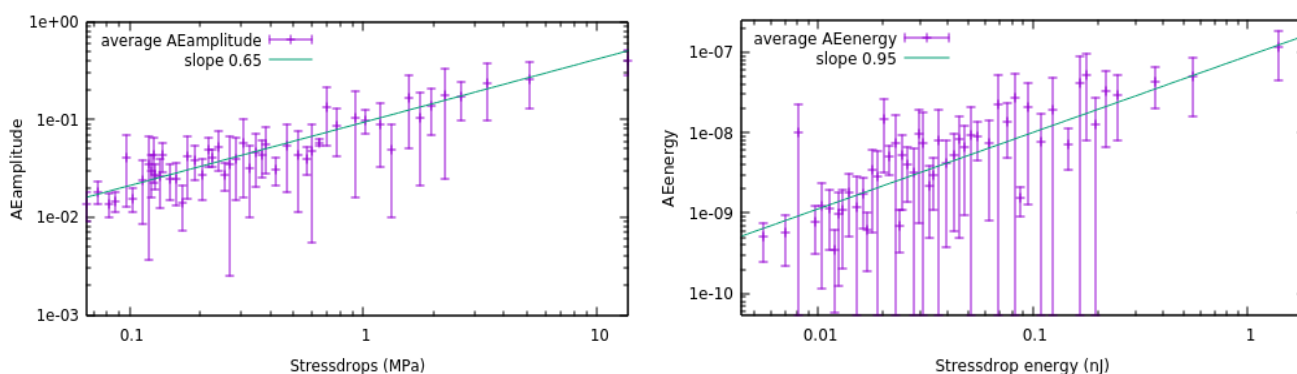
A harmadik félévben elvégzett kutatások ismertetése: A második félév végére több irányból is megbizonyosodtunk, hogy a kísérleti elrendezésünkkel detektált akusztikus jelek forrása a Zn egykristály diszlokációinak bazális síkon történő egyszeres csúszása. Mivel a mikrooszlopok mechanikus és akusztikus válaszai ugyanazon mechanizmusból származnak, ezért ebben a félévben az egymásnak való megfeleltetés volt a célom. Az első típusú megfeleltetésben azt vizsgáltam, hogy a feszültségesések statisztikai ugyanolyan módon viselkednek-e az oszlopok méretének a változtatására, mint az akusztikus események eloszlásai (1. ábra)

1. ábra: balra: A feszültségesések komplementer komulatív eloszlása (CCDF) 4 μm, 8 μm és 16 μm átmérőjű oszlopok esetén. Jobbra: Az akusztikus jelek amplitúdóinak CCDF függvénye 8 μm és 16 μm átmérőjű oszlopok esetén

Az első ábra tapasztalatai alapján jól látszik, hogy a vizsgált események ugyanazt a típusú (skálafüggetlen) eloszlást követik, valamint az eloszlást jellemző hatványkitevő (τ) értékei közel esnek egymáshoz. Viszont messze menő következtetéseket még nem vonhatunk le, mivel az akusztikus események jellemzésére használt számértékek erősen függenek a mérés során detektált zaj pontos értékétől. A jövőben célom lesz ennek a zajnak a precíz kezelése és a mérési adatoktól való függetlenítése.

Kvalitatív megfigyelések alapján, nagyobb átmérőjű oszlopokon végzett kísérletekben több akusztikus jel figyelhető meg, azonban a növekvő méret az oszlop elkészítésére fordítandó időt növeli, valamint a feszültségesések számát és méretét csökkenti. A 8 μm átmérőjű tartományban találtunk egy hasznos középutat, ezért ennél a méretnél több kísérletet is végeztünk, ugyanolyan kísérleti paraméterek mellett. Ebben a négy kísérletben 390 olyan feszültségesést detektáltunk melyekhez tartozin akusztikus esemény (2. ábra).

2.ábra: Az ábrákon öt szomszédos esemény átlagát, és az átlagtól való átlagos eltéréseket tüntettem fel.
Balra: Az akusztikus események amplitúdói az eseményhez tartozó feszültségesés méretének függvényében.
Jobbra: Az akusztikus esemény energiája az eseményhez tartozó feszültségesés energiájának függvényében.

A második ábrán jól látszik, hogy az akusztikus események paraméterei messze nem függetlenek a deformáció feszültségeinek paramétereitől. Ezt a megfigyelést erősen bizonyítja a második ábra jobb oldali ábrázolása, ahol a két – azonos dimenzióban szereplő - adatsor közti összefüggést egy közel egy meredekségű görbe írja le. Ezen az ábrázoláson zavaró lehet, hogy logaritmus skálát használva, az egyes adatok 100 %-os hibája nehézkesen ábrázolható.

Tanulmányaim harmadik félévében a Prágai Charles University vendégeként töltöttem el egy hetet, ahol a helyi kutatók nagy érdeklődést mutattak az in-situ mikroszlopos kísérletek iránt. Ennek hozományaként Petr Hrcuba ötlete nyomán, közösen tökéletesített új mikroszlop készítmény technika született, mely gyorsabb és takarékosabb eljárás, ami mindösszesen csak precízebb mintaelőkészítést igényel.

Publikációk: Heczal A, Kawasaki M, Ugi D, Jang J-I, Langdon TG, Gubicza J. The influence of chemical heterogeneities on the local mechanical behavior of a high-entropy alloy: A micropillar compression study. MATERIALS SCIENCE AND ENGINEERING A-STRUCTURAL MATERIALS PROPERTIES MICROSTRUCTURE AND PROCESSING 721: pp. 165-167.(2018)

Tanulmányi tevékenység a harmadik félévben: A felvett tárgyak a következők:
- Amorf fémötvözetek (Révész ádám)

Konferenciák a harmadik félévben: Az Anyagtudományi kiválósági konferencia, Visegrád 2019 január 15 tartott előadásom címe: Mikropillárok deformációja

Oktatási tevékenység a második félévben: A modern fizika laboratóriumban 7 alkalommal tartottam 2-2 négyórás gyakorlatot Fizika Bsc hallgatóknak az alábbiak közül:

- Hőmérsékleti sugárzás
- Az elemi töltés meghatározása
- Atomok gerjesztési potenciálja
- Hidrogén és alkálifémek spektruma
- Elektron fajlagos töltése

Valamint az *Adattudomány számítógépes laboratórium (Oroszlány László)* laboratóriumra új mérésleírást írtam Acoustic Emission címmel, ahol az ezt mérő diákokban felmerülő kérdésekre válaszoltam ami alapján tovább fejlesztettem a leírást.